

Bo zmagal realizem?

Začetek novega leta 1973 ni bil nič kaj vzpodbujajoč za nadaljnjo usodo Vietnama, čeprav je ameriški predsednik Richard Nixon ukazal nekaj dni prej ustaviti bombardiranje Severnega Vietnama, s čimer je bilo omogočeno, da so se ponovno navezali stiki med Amerikanci in Severnimi Vietnamci, ki pripravljajo obnovitev pogajanj med Kissingerjem in Le Duc Thojem. Prvo njuno srečanje je napovedano za 8. januar. Kljub tem napovedim ostaja seveda odprto vprašanje o globljih in resničnih vzrokih nedavnih hudih ameriških bombardiranj nad Severnim Vietnamom, ki so povročila val ogorčenja po vsem omikanem svetu, zlasti zato, ker je že vse kazalo, da je bil sporazum o bodočnosti te dežele v glavnih obrisih že dosežen.

Richard Nixon je odredil, naj se bombardiranje preneha, ker je tako zahtevalo svetovno javno mnenje, kar dokazuje, da se na svetu vse bolj utrjuje prepričanje, da se noben problem ne more pravično rešiti s silo. Kje je torej resnični vzrok ponovne zaostritve položaja v Vietnamu, kar tudi še vedno vzbuja upravičeno zaskrbljenost za nadaljnjo usodo tamkajšnjega ljudstva?

Pravijo, da se zainteresirane strani niso mogle zediniti o končnem besedilu sporazuma, zlasti tistega dela, ki govori o bodoči ureditvi Vietnama. Severni Vietnamci baje zahtevajo, naj v besedilo sporazuma vnesejo ugotovitve, da obstaja samo en, in sicer začasno razdeljen Vietnam. Južnovietnamski režim pa vztraja na zahtevi, da mora sporazum priznati obstoj dveh Vietnamov in dveh vietnamskih vlad ter nespremenljivost meja obeh držav.

Očitno je, da se Van Thieu z vsemi silami prizadeva, kako zagotoviti nadaljnji obstoj svojega režima, vietkonkovci pa se z druge strani trudijo, da bi spravili pod svoj vpliv čimveč ozemlja, s čimer bi še bolj utrdili svojo politično moč. Dogajanje v Vietnamu ni namreč samo mednarodno politično vprašanje, ki ga morajo reševati z diplomatskimi sredstvi, temveč tudi in predvsem notranja zadeva vietnamskega ljudstva. Znano je, da ima Van Thieu veliko nasprotnikov tudi v nekomunističnih vrstah, kjer mu očitajo — takšni očitki letijo tudi na račun Amerikancev — da njegov režim ni sposoben rešiti perečih socialnih, gospodarskih, in družbenih vprašanj, to je uvesti demokratični družbeni red. Severni Vietnamci pa bi ne bili realisti, če mislijo, da je v sedanjih razmerah možno v kratkem času dokončno urediti problem združitve obeh držav, ki naj bi poleg vsega imeli tudi enako družbeno ureditev. Izhod iz zagate je po vsej verjetnosti

(Nadaljevanje na 6. strani)

Potrebna je akcija

Mazanje in uničevanje kažipotov in krajevnih dvojezičnih tabel na Koroškem ali prav tako mazanje kažipotov, slovenskih napisov na šolah ali spomenikih pri nas v Italiji je pojav, ki nas sili k globljemu razmišljanju ter ukrepanju. Na ta nekulturna divjaška dejanja germanskih kulturtregerjev in fašističnih bahačev z dvatisočletno civilizacijo nas sicer opozarjajo časopisna poročila in protestni sklepi raznih organizacij in ustanov, a to ni dovolj. Potrebna je akcija, opremljena ne samo s trenutno kronistično, ampak z globljo zgodovinsko-politično in narodnostno dokumentacijo; potreben je perspektivno zgodovinski študij. Njegovi izsledki nam bodo pokazali ne samo, kaj naj ukrepamo danes, ampak tudi kaj nas utegne čakati v bodočnosti, če ne bomo pravočasno in pravilno zastavili ustrezne akcije.

Globoke zgodovinske korenine

Novejši protislovenski izgredi so namreč nevarnejši, kot bi se na prvi pogled zdelo, ker imajo globoke zgodovinske in geopolitične korenine, prebujajoče se iz globinskih silnic, ki se na prvi pogled na površini ne vidi. Dogodki na Koroškem so novi izbruh nikdar ugaslega oholega germanskega šovinističnega nacionalizma, ki ga je nacizem potencialno do skrajnosti; danes, ko vidi, da za svoje zločine ni bil nikdar kaznovan, ampak kvečjemu nagrajen, ponovno dviga glavo in nadaljuje delo svojih prednikov.

Germanski pritisk je bil stoletja usmerjen proti Slovincem ter nas skušal ali pomenčiti, ali fizično uničiti z rododomomom, da si podvrže slovenski prostor in prodre do Trsta in od tu naprej na Jadran pod znanim geslom »Drang nach Süden«. Višek je dosegel med drugo svetovno vojno, ko je nacizem zasedel slovenske kraje, ubijal in preseljeval Slovence, ostanek pa je nameraval po vojni preseliti na Madžarsko ali kam drugam. Slovenci bi morali biti vsekakor izbrisani iz svoje domovine, v kateri živimo nad tisoč let.

Nič boljših namenov ni imel fašizem s Slovenci, živečimi v Italiji. Kdor se ne bi dal asimilirati in pofašistiti, bi moral umreti ali odti. Grof Ciano je v svoj znani dnevnik zapisal, da bodo Slovenci iz Julijske krajine po vojni nasilno preseljeni na Sicilijo.

V skupnem objemu

Zanimivo je, da sta si nacizem in fašizem po 8. septembru 1943 podala roke prav na tem prostoru, ko je fašistični režim v agoni rad ali nerad prepustil Julijsko krajino nacistom, ki so tu ustanovili znani »Adriatisches Küstenland«, od koder jih v primeru zmage nobena sila ne bi mogla več pregnati.

Ta zmaga bi za nas Slovence neizogibno pomenila nič manj kot narodno smrt.

Iz Koroške so nacisti Slovence prav tako izseljevali, njihove domove in zemljo pa dajali germanskim zagrizencem. Slovenska štanjerska je bila va vse večne čase proglašena za neločljivi del nemškega rajha.

V tej luči bomo lažje razumeli in dali drugim razumeti, da nimamo opravka z navadnim tepizmom, ki podira kažipote ali maže slovenske spomenike, ampak z zavestno ali podzavestno novo izdajo nevarno potuhnjene germanskega in škvadrastičnega uničevanja Slovencev, ki ne spada v zgolj lokalni, ampak v mednarodni okvir že zaradi posledic, ki jih lahko rodi. Vemo, da večina Avstrijcev in velika večina italijanskega prebivalstva danes ne misli na iztrebljenje Slovencev. V koroškem primeru pa smo videli, da je ta večina zlasti na Koroškem proti nacističnim nasilnežem brez moči in jih sploh noče kaznovati. Tudi pri nas imajo semaforji na »črnih stezah« preveč zelene luči. In ker po naravnem zakonu iz malega raste veliko, je tudi potencialna nevarnost lahko zelo velika, če se odgovorni ne bodo pravočasno zavedli in izpolnili svoje dolžnosti. Zdaj je še čas, pozneje utegne biti prepozno, kot je bilo prepozno v Rimu leta 1922 ali deset let pozneje v Nemčiji.

Pred dobrimi tridesetimi leti smo Slovenci v zgodovinskem trenutku, ko je šlo za naš obstoj, stisnili pesti in se z orožjem borili za življenje našega naroda in njegov življenjski prostor. Tudi zdaj moramo strniti svoje vrste in pravočasno začeti z akcijami na vseh možnih področjih. To ni le naloga posameznih strank, tudi ne samih manjšin, ampak širše vsenarodne slovenske politike. Obveščati moramo širšo svetovno javnost in si iskati prijateljske zaveznike, a vendar tako, da bomo akcijo vodili sami kot subjekt, da nam ne bodo narodno-obrambne politike oktroirali drugi, saj vendar živimo v drugi polovici dvajsetega stoletja in ne več v časih junkerskega germanskega ali škvadrastičnega mračnjastva. Naloga naših političnih ljudi je, da dajo pobudo za akcijo, temelječo na globlji zgodovinsko-politični in narodno-pravni dokumentaciji. Zlomiti je treba nasilje in teror tudi proti narodnim manjšinam. Tudi ta pojav spada med tiste, ki jih je treba za vedno pokopati. Vsakdo naj v svojem bližnjem, rojaku ali ne, vidi svojega brata, človeka z enakim dostojanstvom in enakimi pravicami. Enakost in bratstvo med vsemi ljudmi morata biti izhodišče za nove odnose med narodi, sloneče na solidarnosti, sodelovanju in medsebojnem spoštovanju.

Dran

RADIO TRST A

• NEDELJA, 7. januarja, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 10.15 Od nedelje do nedelje na našem valu. 11.15 Mladinski oder: »Kralj«. Dramatizirana zgodba. A. Marodič, RO. Režija: L. Lombard. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30 Glasba po željah. 15.45 Popoldanski koncert. 16.30 Šport in glasba. 17.30 »Napoleon na kosilu in večerji«. Radijska drama. (C. Novelli - M. Šah). RO. Režija: J. Peterlin. 18.25 Glasbeni cocktail. 19.25 Kratka zgodovina italijanske popevke. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.30 Zabavna glasba.

• PONEDELJEK, 8. januarja, ob: 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Kaj je novega na mladinskem knjižnem trgu«. 12.00 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole — ponovitev). 18.50 Violinski koncerti. 19.20 Odvetnik za vsakogar. 19.30 Jazzovska glasba. 20.00 Sportna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti — Pianist Leon Engelman. Dane Skerl: Pet miniaturnih improvizacij; Tri miniature; Nokturno št. 1; Ivan Grbec: Sonatina — Slovenski ansambli in zbori.

• TOREK, 9. januarja, ob: 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Na elektronske orgle igra Dorsey Dodd, na harmoniko Alceo Guatelli. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert. 18.40 Glasbena beležnica. 19.10 Ustvarjalec pred mikrofonom: Ubald Vrabec in njegovo življenjsko delo. 19.20 Za najmlajše. 20.00 Sport. 20.35 Bohuslav Martinu: Julietta (Ključ sanj), opera v treh dejanjih.

• SREDA, 10. januarja, ob: 7.00 Koledar. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Ura se je pokvarila«. 12.00 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.00 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol — ponovitev). 18.50 Koncerti v sodelovanju z deželnimi glasbenimi ustanovami. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (21.25) Za vašo knjižno polico. 22.10 Zabavna glasba.

• ČETRTEK, 11. januarja, ob: 7.00 Koledar. 11.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti — Pianist Leon Engelman. Dane Skerl: Pet miniaturnih improvizacij; Tri miniature; Nokturno št. 1; Ivan Grbec: Sonatina — Slovenski ansambli in zbori. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost; 18.30 Skladatelji naše dežele »Jacopo Tomadini«. 19.10 Furlanija in Julijska krajina: Dve stoletji pozabljenih odnosov. »18. stoletje: privlačna sila Habsburžanov v deželi« (Elio Apih). 19.25 Za najmlajše: Pisani balončki, radijski tehnik. (Krasulja Simoniti). 20.00 Sport. 20.35 »Nezakonska hči«. Tragedija v 5 dejanjih (J. W. Goethe — Franc Jeza). Izvedba: RO. Režija: Jože Peterlin.

• PETEK, 12. januarja, ob: 7.00 Koledar. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol): »Pogled v vesolje: »Sonček«. 12.00 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol — ponovitev). 18.50 Sodobni italijanski skladatelji. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.25 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

• SOBOTA, 13. januarja, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet, izbor iz tedenskih sporedov. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio, oddaja za avtomobiliste. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Koncertisti naše dežele. 18.50 Orkester proti orkestru. 19.10 Družinski obzorik (Ivan Theuerschuh). 19.25 Revija zborovskega petja. Goriški zbori na »Cecilijanki 1972«.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

»The New York Times« o koroškem vprašanju

Tudi ugledni ameriški dnevnik »The New York Times« je v prejšnjem mesecu poročal o današnjem položaju na Koroškem, kot je razvidno iz članka svojega posebnega dopisnika z Dunaja dne 12. decembra prejšnjega leta. V dopisu se člankar sprašuje, ali je umestno, da Avstrija kot razmeroma majhna in nevtralna država tvega spor z Jugoslavijo zaradi narodne manjšine, ki ne zahteva več kot postavitev cestnih napisov v lastnem jeziku, torej priznanje, ki ga je nemška manjšina na južnem Tirolskem bila že davno dosegla. V nadaljevanju govori članek o izbruhih protislovenskega sovraštva na Koroškem in jih primerja s predvojnimi nacizmom. Nato ugotavlja, da je po dveh letih in pol socialistične vlade v Avstriji »dr. Kreisky prejšnji mesec zašel v resne težave. Protijugoslovanski nacionalisti — med njimi so verjetno bili neonacisti — so besneli in pljuvali nanj, ko je posredoval v jezikovnem sporu v Celovcu, deželnemu središču Koroške, ki je danes močna trdnjava socializma, kot je bil pred vojno trdnjava nacizma.« Članku v »New York Timesu« je bil priložen zemljevid Avstrije, Slovenije in južne Tirolske z napisom: »Zahteva po slovenskih cestnih znakih je v ospredju spora na Koroškem.«

Objava omenjenega članka v tem znanem ameriškem dnevniku, ki je razširjen po vsem svetu, v ZDA pa zlasti v krogih vodilnih ljudi, navaja k domnevi, da so se Združene države kot sopolisnik avstrijske državne pogodbe začele resneje zanimati za koroško vprašanje, iz česar izhaja, da bi morala tudi Avstrija, ki je neposredno odgovorna za uresničevanje zahtev koroških Slovencev, izvesti določen poduk in začeti s konkretnimi ukrepi.

KOLIKO NAS BO!

Čas teče naprej z neznansko hitrostjo. Zdi se pa, da ga prehitova naglo naraščanje zemeljskega prebivalstva.

Po uradnih računih bo število ljudi na našem planetu naraslo do konca tega tisočletja, to je do leta 2000, na šest milijard in petsto milijonov enot. V državah, ki so danes šele v razvojni stopnji, se bo število prebivalcev do leta 2000 podvojilo.

S tem naraščanjem je v zvezi tudi prehranjevalno, socialno in politično ravnotežje vsega človeštva. Zemlja bo kmalu premajhna za tolikšno množico lačnih ust in bo treba iskati živeža na drugih planetih.

Mihec in Jakec ob Novem letu

— Videš, Mihec, jn taku smo pršli u novo leto. Jn tudi midva voščema vsem našem braucem vse narbulše.

— Meni se zdi, de tu ni zadosti. Zatu ke ob novem leti je treba

ledem tudi kej povedat, kašno bo tu leto. Vsak časnik, ke kej da nase, more naredet ku an horoskop, preštedirat zvezde jn pole povedat, kej se bo zgodilo.

— Znaš kej, Mihec, tu naredi kar ti, zatu ke samo ti si zadosti zabit, de videš u prihodnost.

— Jakec, ne stoj začent ziskavat že od začetka! Ke tu niso nobene naumnosti koker misleš ti. Znaš de so te dni jemeli u Južni Italiji prfina ku an simpozij? U ani groti so se zbrali coprniki od vseh krajev jn tam skupej štedirali kej se bo letos zgodilo jn pole so na konci dali ven an komunike, glih taku koker diplomati, jn povedali vse sorte. Jn pole moreš vedet, de jemajo horoskope tudi napredni časniki. Jn ne samo ob novem leti ma skuzi celo leto. Tu pomeni, de je tu ana resna zadeva jn se ni treba prou neč delat norca!

— Mihec, sej se ne delam. Nečko povej, kar znaš!

— Povej, povej! Ne stoj mislet, da je tu taku lahko! Je treba narprej preštedirat, kadaj bo Saturn stopu u znamenje bika, kadaj bo Mars u opoziciji sez Venero jn še toliko drugeh reči. Jn pole ses vsega tega preračunat, kej se bo zgodilo. Tu je veleč študij, de boš vedu!

— Sej ti verjem. Samo dej zdej tudi kej povedat!

— Samo me moreš pestet pr miri, de se koncentriram... Ja... zvezde kažejo, de bo u tem leti Sofija Loren rodila hčerko. Kar se tiče drugeh jegrak jn pevk, pej ni moč neč reč, zatu ke Venera je strašno daleč od znamenja bika...

— Znamenje bika je u teh rečeh odločilno, ne?

— Se zna. Slabo pej kaže tu, ke bo Mars u znamenji strelca. Zatu bo letos dosti atentatov jn marsikateroga bojo počli prou za res. U letošnjem leti se bojo diplomati dosti obiskavali, zatu ke bo Saturn stopu u znamenje škarpjona. Znamenje rib pej ne bo jemelo nobene moči, zatu ke bo murje še bol umazano, koker je blo do zdej. Zastran tega se bojo pr tržaškem komuni dogoveli, de je murje umazano šele julija mesca.

— Kej ni tega morbet krivo znamenje uasla?

— Sm ti reku, de ne stoj me mešat, ke pole zgebim koncentracijo! Vreme bo letos strašno muhasto, ma na splošno lahko rečemo, de če ne bo oblačno, bo sunce sjalo. Poleti nam bo vroče, pozimi nas bo pej zeblo. Že zdej pej lahko rečemo, de ne bo nikoli ta pravega vremena za kulturne prireditve. Al bo preveč vroče, al bo dež, al bo pej burja pihala.

— Pej za nas Slovence, kej bi znou povedat?

— Ja, zvezde se taku obračajo, de bomo u tem leti dobili nove, frišne oblube jn zagotovila. Jn mi bomo, koker je že tradicionalno, kar naprej delali resolucije zdej za tu, zdej za uno. Tudi bomo jemeli dosti kulturnih prireditev jn če bo dobro vino jn za dosti čevapčičev, bomo tudi forte navdušeni.

— Pej travo bomo slišali rast? Ne vsi. Samo tisti, ke so za tu poklicani.

Važnost nepopačenih priimkov

V Angliji sta izšli v kratkem času dve nakladi knjige *The Penguin Dictionary of Surnames* (Penguinov slovar priimkov), ki prinaša razlago mnogih razširjenih in manj razširjenih priimkov v Veliki Britaniji. Mnogi teh priimkov pa so razširjeni, kot znano, tudi v Združenih državah, v Kanadi, Avstraliji in v drugih državah angleškega jezika. Avtor Basil Cottle opozarja v dolgem uvodu na pomen priimkov kot vir družinske in narodne zgodovine ter na važnost tega, da ostanejo priimki v čim bolj izvorni, nepopačeni obliki. Le tako je mogoče ugotoviti njihov izvor in tako predstavljajo tudi enega izmed virov narodne zgodovine, celo enega najvažnejših. »Tisoči priimkov pa so prišli do nas po težki poti skozi stoletja, napadani od človeške ignorance in častihlepja, pokvarjeni od gramatike in spačeni od humorja, ki je napravil nekatera bolj čudna imena smešna.« Kaj bi šele zapisal, če bi se bilo z angleškimi priimki dogajalo tisto, kar se je dogajalo s slovenskimi, zlasti na Tržaškem in Goriškem!

Potem razlaga Basil Cottle pomen več tisoč priimkov s pomočjo etimologije in zgodovine. Iz slovarja npr. zremo, da pride priimek Evans iz imena Evan (Ivan) v waleškem jeziku in s končnico s pomeni Evanov. Priimek Kennedy pomeni »grda glava« v irskem in škotsko-keltskem jeziku. To je bil l. 1950 eden od dvanajstih najbolj razširjenih priimkov na Irskem. V Veliki Britaniji in na Irskem namreč že mnogo let izvajajo pravo »ljudsko štetje« priimkov in se zanimajo za to, kako število posameznih priimkov pada ali se dviga. Nihanje teh števil je zelo zanimivo. Priimek Kellogg pomeni pasjederec v staroangleškem jeziku, podobno drugi priimki na -ward. Herapath pomeni »vijaška pot« in je iz istega jezika (her — vojska, path — pot). Sullivan, tretje najbolj razširjeno ime na Irskem, pomeni »potomec ostrookega« ter je seveda tudi irskega izvora.

Tudi v Nemčiji in na Švedskem zelo raziskujejo izvor imen, tudi na univerzah (npr. v Uppsali). Slovenci nismo s tem še niti začeli, čeprav so naši priimki med najstarejšimi in zato med najzanimivejšimi v Evropi. Slovenci smo že imeli sedanje priimke, kar dokazujejo npr. urbarji, ko so ljudje pri mnogih drugih evropskih narodih, kot npr. Rusi, Čehi, Srbi itd. nosili še samo krstna imena ali kakšne smešne vzdevke. Nekateri so imeli smolo, da se jih je to prijelo kot stalni priimek, ko je bilo enkrat zapisano. Tako je prišla do svojih priim-

kov večina Čehov ali Rusov (Diogenov, Platonov, Šahmatov itd.)

Ni pa rečeno, da so kakšni današnji dozdevni smešni priimki pri Slovencih bili vedno smešni. Največkrat gre le za pokvarjeno besedo, ki je imela čisto drug in pogosto lep pomen, kot npr. Klinec, Milared, Zabkar, Repinc, Muha itd.

ŽELEZNIŠKI PROMET

Kazalo je, da bo avtomobilski promet po sodobnih cestah izpodrinil ves tovorni in osebni promet in prevoz po železnicah. V resnici pa v Italiji prevozi po železnicah še naraščajo, in to zlasti na potniških vlakih. V l. 1972 je v Italiji potovalo na vlakih nekaj več kot 350 milijonov ljudi. Povprečen državljani bi sodil, da se je s tem povečal tudi državni dohodek. V resnici pa zopet ni tako, ker so narasli železniški stroški v primeri z enim letom prej za 20 odstotkov. To pa gre vsak teden v visoke milijarde.

Statistike pa ne pokažejo, kje so vzroki za tako visoke stroške.

Na Mirenskem Gradu pri Gorici bo v nedeljo, 7. januarja KONCERT BOŽIČNIH PESMI, na katerem bo nastopil Akademski pevski zbor »Sveta Cecilija« iz Ljubljane, ki ga vodi Tomaž Tozon. Zbor je znan tudi po tem, ker je pred nedavnim posnel svojo prvo gramofonsko ploščo. Začetek je ob 16. uri.

Padli slovenski partizani tudi v Umbriji

Naši javnosti je verjetno premalo znano, da so k začetkom in k nadaljnji rasti odporiškega gibanja po 8. septembru 1943 v Umbriji zelo pripomogli prav partizani iz Jugoslavije, večinoma iz Črne gore, ki so v te kraje bili zašli kot politični zaporniki, obsojeni od okupacijskih oblasti zaradi sodelovanja z narodnoosvobodilnim gibanjem v domovini. Med njimi je bilo tudi precej Slovencev, ki so se iz istih razlogov znašli v tem delu Italije in so nekateri žrtvovali tudi svoja življenja v bojih proti nacistom in fašistom, tako na primer Milan Ljubič iz Ljubljane, Ivan Kos z Gorenjskega, dalje Albin Vovk, Jure Lavrič in drugi.

Večina ujetnikov iz Jugoslavije je bila zaprta v trdnjavi »Rocca di Spoleto«, kmalu po kapitulaciji Italije pa so v oktobru 1943 s pomočjo domačinov zbežali v okoliške gozdove. Ustanovili so lasten odred z imenom »Tito«, ki ga je vodil poveljnik Svetožar Lakovič — Tozo iz Črne gore, in kmalu začeli iskati stike z različnimi skupinami italijanskega odporiškega gibanja, tako »Matteotti«, »Giustizia e libertà« in s tistimi, ki jih je vodila komunistična partija. Ko so februarja 1944 na tem področju ustanovili brigado »Gramsci«, so se partizani iz Jugoslavije vključili v njo v okviru posebnega bataljona, ki je nosil ime »Tito«. Odporiško gibanje v Umbriji se je v začetku leta 1944 tako razširilo, da je na področju, imenovanem Valnerina, nastalo prvo osvobodeno ozemlje v Italiji, ki je obsegalo med drugim občine Visso, Norcia, Cascia in druge, v skupni površini okrog 1000 kvadratnih kilometrov. Naj omenimo, da je starodavno mesto Norcio osvobodil prav bataljon »Tito«; častna četa je ob navdušenju domačinov na mestni hiši dala razobesiti tudi jugoslovansko zastavo. Nemškim in fašističnim enotam seveda ni bil po volji nastanek te partizanske republike, zato so v aprilu leta 1944 pripravili obsežno »čiščenje«, kar je povzročilo, da so morali partizani preurediti svojo vojaško organizacijo. Bataljon »Tito« se je zato osamosvojil in umaknil proti mestu Visso. Po osvoboditvi Umbrije s strani Angloameričanov so ju-

goslovanski partizani odšli v Bari, od tam pa so jih prepeljali v Jugoslavijo, kjer so se vključili v tamkajšnji narodnoosvobodilni boj.

Posebej zanimivo pri vsem tem je, da so pri organiziranju odporiškega gibanja v Umbriji, zlasti še pri ustanovitvi bataljona »Tito«, sodelovali nekateri naši ljudje s Primorskega. Med tistimi, ki so najbolj pomagali tej partizanski enoti, je bil pokojni Anton Vuk iz Mirna pri Gorici, oče padlega pesnika Stanika Vuka in ugledni javni delavec na Primorskem med obema vojnama. Sem se je zatekel iz okolice Firenc, kjer je preživel tretje leto svoje internacije, vendar se je po kapitulaciji Italije odločil za pobeg, ko je spoznal, da vse skupaj nameravajo odpeljati v Nemčijo. V bližini Norcie je namreč skupaj z družino živel njegov hči Mila, ki se je skupaj z možem Aldom Percom (domačinom iz Ločnika) in otrokoma zaradi nevarnih bombardiranj morala umakniti iz Livorna, kjer so sicer stanovali. Njihov novi dom v Umbriji je postal varno zavetišče in skrivališče večkrat premraženih in zasledovanih partizanov. Z njimi so živeli še Francesco Perco, oče Alda Perca in dolgoletni politični interniranec, in dve sestrični Mile Perco, Marta in Klavdija Pahor iz Ljubljane, vsi skupaj pa so do prihoda zavezniških čet vneto podpirali partizane.

Bataljona »Tito« se v Umbriji spominjajo še danes, in tako je delegacija nekdanjih partizanov iz te italijanske dežele obiskala septembra 1971 Črno goro, odkoder je izhajala večina članov jugoslovanske partizanske enote v srednji Italiji. Bivši bojovníki bataljona »Tito« so vrnili obisk lansko poletje; obiskali so vsa večja umbrijska mesta, v kraju Forca di Cerro di Spoleto pa so ob tej priložnosti odkrili spomenik padlim jugoslovanskim partizanom v Umbriji. Italijanski predstavniki so nekaterim gostom iz Jugoslavije podelili zlate kolajne za zasluge v odporiškem gibanju, isto priznanje sta dobila tudi že omenjena rojaka iz naših krajev Aldo Perco in njegova žena Mila Vuk, ki že več kot 30 let živi v Livornu.

PRIZNANJE PROF. BEDNARIKU

Zadnje dni prejšnjega leta je obiskala prof. Rada Bednarika iz Gorice, znanega publicista in našega sourednika, posebna delegacija iz Ljubljane, v kateri so bili predstavniki Geografskega instituta Univerze v Ljubljani. Sestavljali so jo predsednik instituta prof. Mirko Pak, univerzitetni profesor dr. Vlado Klemenčič in zastopnik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Roman Savnik. Prof. Bednariku so izročili diplomu častnega člana Geografskega društva Slovenije, v znak priznanja za njegove zasluge pri raziskovanju zemljepisa in zgodovine na Primorskem. Naj ob tej priložnosti spomnimo, da je odlikovanec napisal vrsto del s tega področja, med njimi več učbenikov za slovenske šole v Italiji, zlasti znana pa je njegova knjiga iz predvojnega doba z naslovom »Goriška v besedi in podobi«. Po izročitvi priznanja so se gostje iz Ljubljane zadržali v prijateljskem pogovoru s prof. Bednarikom in izmenjali tudi mnenja o bodočem tesnejšem sodelovanju na področju znanosti med zamejstvom in matično domovino.

Drago Štoka o Slovenski skupnosti danes

Po občinskih volitvah v Trstu smo v našem listu objavili dva članka, ki bi Vas morala kot političnega tajnika Slovenske skupnosti, rekli bi, naravnost izzvati k odgovoru. Se strinjate s trditvijo, da je program Slovenske skupnosti preveč ubran na »etnično« pripadnost, medtem ko naj bi zanemarjal ostale plati moderno razvejanega življenja, kot so na primer širša politična, družbena in gospodarska vprašanja?

Članke, ki so bili tako pred volitvami kot po volitvah v tržaški občinski svet objavljeni v Novem listu sem seveda prebral. Delno sem se z njimi strinjal, v celoti pa sem jim priznal zavzetost in skrb za nadaljnji razvoj ter obstoj Slovenske skupnosti.

Glede programa Slovenske skupnosti za tržaški občinski svet moram reči, da je bil sestavljen s pomočjo slovenskih priznanih strokovnjakov, ki se ubadajo s problemi urbanističnega razvoja tržaške občine, kmetijstva in splošnega družbenega razvoja. Narodnostni program je prav tako sestavila posebna komisija v okviru Slovenske skupnosti in vsekakor ustreza problemom tržaškega slovenskega prebivalstva. Seveda ta program še ni popoln, še ga bo treba piliti in izpopolnjevati, tako da bo res odsev teženj Slovencev, ki živimo v tržaški občini.

Čemu Vi osebno pripisujete zastoj, oziroma rahlo nazadovanje števila glasov za Slovensko skupnost pri zadnjih občinskih volitvah v Trstu?

Ni tako lahko ugotoviti, zakaj je Slovenska skupnost prejela z ozirom na zadnje občinske volitve leta 1966 (mislim, da je ta primerjava najbolj realna) nekaj sto glasov manj. Na zadnji seji Sveta Slovenske skupnosti je nosilec liste in predsednik volilne komisije dr. Dolhar natančno analiziral volilne izide na vseh sedežih. Ugotovil je, da smo marsikje pridobili glasove, marsikje pa tudi nepričakovano izgubili. Vzrokov pa je verjetno več, s tem se strinjajo tudi ljudje, ki nimajo direktne odgovornosti v okviru Slovenske skupnosti: morda smo premalo delali, vztrajno garali kot celota, morda ni bilo primerne ekipne dela. Nekateri pravijo — in to je delno tudi moje mnenje — da

je padec pripisati tudi demografskemu zastoju slovenskega prebivalstva: naše družine nimajo več po štiri, pet otrok, kot so jih imele še pred in med zadnjo vojno ter še takoj po vojni. Menim pa, da se da kljub vsem tem teorijam še pridobiti glasove za Slovensko skupnost. Zanimivo je, da smo v tržaški občini prejeli za parlamentarne volitve leta 1968 manj glasov kot pri občinskih volitvah dani, kar pomeni da nam pribl. 1000 glasov niha in so precej odvisni od trenutnega političnega razpoloženja volivca in pa marljivega dela Slovenske skupnosti. Vse se torej da 'popraviti', treba je le dosti dela in vztrajnih delavcev.

Menite, da je iz rezultatov zadnjih volitev mogoče sklepati, da je načelo samostojnega slovenskega političnega nastopa zastarelo in neprivlačno, zlasti za mlade volivce?

Sploh ne! Načelo samostojnega slovenskega političnega nastopa je lahko kdaj bolj in kdaj manj občuteno. Neprivlačno in zastarelo pa nikdar! Niti za mlade volivce ne, saj smo prav na krajevnih sestankih ugovarjali, da se jih je udeleževalo največ mladih. Načelo samostojnega nastopa na volitvah bo vedno živo, še desetletja in desetletja, osebno pa mislim, da bomo na volitvah vedno nastopali. Svoje narodnostne zrelosti ne moremo pokazati samo s kulturnim, temveč tudi političnim izživljanjem. Nastopamo že 25 let, pa imamo več glasov — kljub vsemu — danes kot pred dvajsetimi leti. Seveda se tu in tam pojavljajo krize, tudi hude, pa smo jih znali vedno premagati, tudi takrat, ko smo že skoro mislili, da je po nas.

Ali ni po Vašem že nastopil čas, da bi tudi Slovenska levica postala ena izmed struj Slovenske skupnosti in s tem prispevala svoj delež pri izoblikovanju bolj učinkovitega političnega programa?

Morda ne gre niti za 'bolj učinkovit politični program', gre bolj za to, da bi se znali in mogli približati slovenskim delavcem po tovarnah. Če smo bili kje premalo delavni, smo bili prav v sindikalnem spremljanju delavskih problemov. Tu in tam smo šli v kakšno tovarno, ko so delavci stavkali, ali jo zasedli, toda to je bilo vse premalo. Ni dovolil delavcem izražati solidarnosti v njihovem boju, treba jim je biti ob strani z nesebičnostjo in s stalno iskreno prisotnostjo. V tem oziru bi Slovenska levica nam in slovenski narodnostni skupnosti bila veliko bolj v pomoč znotraj kot pa zunaj Slovenske skupnosti. Občasni volilni skupni nastopi pač težko krenejo na pot, ki sem jo prej nakazal.

Te dni Slovenska skupnost sodeluje pri razgovorih s strankami leve sredine za ponovno sestavo levosredinske občinske uprave v Trstu. Pomeni to, da dosedanje sodelovanje pozitivno ocenjujete in da boste torej ostali v koaliciiji?

Levosredinska politika ni zamejskim Slovincem prinesla vsega, kar smo pričakovali. Ustvarila je boljše ozračje med Slovenci in Italijani, to že, pustila pa je nerešenih še vse preveč vprašanj, da bi bili z njo povsem zadovoljni. Kolesje reševanja slovenskih vprašanj, tudi v okviru tržaške občine, se tako počasi pomika, da je treba veliko vztraj-

nosti in napora pri vsaki novi pridobitvi, pa naj gre za krajevne table ali druge čisto navadne probleme. Vse preveč po »kančkih« prihajamo do svojih pravic, ki bi jih morali imeti ves povojni čas, od leta 1945 do danes, pa smo ponekod še vedno na začetku, druge pa še tu ne. Medtem se pa naši ljudje privajajo takšnemu stanju. Zato bo treba res napeti vse politične sile v okviru slovenskega zamejstva, da bo v najkrajšem času sprejet tudi naš narodnostni 'paket'. V tem smislu se mi še vedno zdi prav sodelovati s strankami leve sredine, da bi vse te stranke spoznale, posebno pa seveda Krščanska demokracija, ki je najmočnejša vladna stranka in zato najbolj odgovorna, da je nujno potrebno tudi slovensko narodnostno skupnost zaščititi tako, kot je parlament zaščitil južnotirolsko nemško manjšino. Prav je nadalje ostati v koaliciiji v tem trenutku, ko je leva sredinska formula v krizi v državnem okviru in nam ne sme biti vseeno, kam bo veter zanesel italijansko vladno. Boriti se moramo proti tistim temnim silam, ki bi nam utegnile prinesiti na politično površje razne Bartolije in podobne, ki jih je levosredinska politika le porazila in potisnila v politični kot. Prav te dni se je Gianni Bartoli, v svojem značilnem strupenem slogu, spet oglašil v tržaškem Piccolu in med drugim pohvalil Avstrijo, ki tako energično rešuje problem dvojezičnosti na Koroškem. Človeka spreleti kar srh ob misli, da bi taki ljudje utegnili že jutri priti spet na površje in si uradno kot župani ali politični tajniki podajati roke z nemškimi koroškimi nacisti, ki so se preteklo jesen fizično spravili na naše koroške rojake samo zato, ker so Slovenci.

Kaj bi povedali Slovincem ob začetku novega leta?

Da bi nikdar ne izgubili vere v svoj narod, v slovenski jezik in kulturo. Da bi znali ob spoštovanju sosedovega naroda ceniti tiste dobrine, ki so nam bile kot pripadnikom manjšega, a zato nič manj bogatega naroda, dane ob rojstvu. Če bomo to znali vrednotiti ob vsakem našem koraku, potem lahko mirno in pogumno vstopimo v leto 1973 in v vsa nadaljnja leta.

—o—

KONCERT BOŽIČNIH PESMI V DEVINU IN MAVHINJAH

Moški pevski zbor »Fantje izpod Grmade« je pred kratkim priredil dva koncerta slovenskih božičnih pesmi. Prvi je bil v župni cerkvi v Mavhinjah dne 26. decembra in se ga je udeležilo veliko poslušavcev. Ponovitev tega koncerta je bila nekaj dni pozneje (30. decembra) v Devinu, prav tako v župnijski cerkvi. Udeležba je bila sicer nekoliko manjša kot v Mavhinjah, vendar je nastop, ki je obsegal okrog 10 pesmi, lepo uspel. Uvodoma je spregovoril domači župnik dekan Kretič, napovedovali pa sta Sardoč Jožica iz Devina in Rosanda Kralj iz Slivnega. Pevce, ki jih je vodil Ivo Kralj, je spremljal na orgle Herman Antonič iz Devina. Prisotne poslušavce sta navdušili zlasti zadnji dve pesmi, odlično pa so se izkazali tudi solisti.

UMRL JE MARJAN MEDVEŠČEK

Na Štefanovo se je od tega sveta za vedno poslovil Marjan Medvešček, pravnik in časnikar. Bil je sin znanega odvetnika dr. Petra Medveščka iz Gorice, kjer se je rodil pred 62 leti. Po diplomu na ljubljanski pravni fakulteti je odšel v Beograd, kjer ga je doletel začetek druge svetovne vojne. Preživel je dachauski pekel in se po osvoboditvi nastanil v Trstu, kjer je sodeloval pri raznih slovenskih listih. Več časa je bil tudi upravni tajnik Slovenskega gospodarskega združenja. Tu je prišlo polno do izraza njegovo živo zanimanje za gospodarska vprašanja. Pokojnik je bil mirnega in preudarnega značaja ter ga je odlikovala velika predanost slovenskemu ljudstvu. Zato ga bomo ohranili v lepem spominu.

Ob tej boleči izgubi izrekata uredništvo in uprava Novega lista globoko sožalje ženi, sestrama in bratu.

Rupa-Peč

Malo obračuna

Ob koncu starega leta in ob vstopu v novo se vsak član katerekoli skupnosti malo ustavi in premisli, kakšno je bilo minulo leto, kaj je prineslo dobrega ali slabega. Mnogo je bilo srečnih, pa tudi razburljivih dogodkov. Ob enih in drugih se marsičesa učimo tudi za prihodnost. Vprašujemo se, kaj bo prineslo leto 1973 v naš okraj dobrega za našo kulturno in narodnostno rast.

Eden izmed naših kulturnih stebrov je pevski zbor Rupa-Peč. Priznati moramo, da se je potrudil dati našim ljudem, kar je pač mogel. Lepo je uspel praznik »fitalje« v Rupi, ki je pomenil pravo pomladansko prireditve. Breme za dober uspeh so nosili člani našega zbora, ki so res pokazali staro idealistično požrtvovalnost.

Enako dobro je uspel domači jesenski praznik na Peči. Tudi tu se je pokazalo, da je mogoče mladino vzdramiti iz otopenosti in zaspanosti. Zmožna je marsičesa. Zato ji voščimo, da bi se v prihodnjem letu bolj razživela tudi družabno in kulturno, v zborih, na prireditvah, v kroških in ob knjižgah. Tudi glede branja in knjižnic se bo treba še marsikaj pogovoriti.

Zdaj pa še drugi del vprašanja, ki smo si ga v začetku postavili. Obračun v tej smeri smo slišali že pri cerkvenih oznanilih o gibanju prebivalstva pod našim farnim zvonom. V prejšnjem letu je župnik zapisal v

knjige devet smrtnih primerov in šest rojstev. To so gole številke lanskega obračuna o življenju pri nas. Te številke pa silijo tudi h kratkemu obračunskemu premisleku. V naših vaseh počasi, toda stalno pada število prebivalstva. V družinah je vedno manj otrok. Če se družine krčijo, tudi narod usiha. Potem bo zaman vsako vpitje »Živel narod!«. Število otrok in trda skrb za njihovo vključitev v pridobitno življenje je po drugi strani eno najvažnejših vprašanj tudi v naši skupnosti.

Rešiti pa se bo moglo, če vomo v soseski v novem letu složno in strpno živeli, v gospodarskem in kulturnem prizadevanju. S temi medsebojnimi voščili pojdemo vedro v novo leto!

—o—

STARO OHRANITI

Goriški občinski možje se na nekaterih zadnjih sejah ubadajo z vprašanji in polemikami o novih urbanističnih načrtih, ki zavzemajo že široke okvire. Tu ne gre samo za primernejšo ureditev cestnih prometnih zvez, za zelene površine in parke med stavbinskimi mestnimi četrtmi, ampak tudi za športne prostore, otroška zavetišča, za sprehodne okraje in odpočivališča za stare in za otroke. O tem se šele sedaj razpravlja. V načrtu je na primer velik športni in zabavni prostor na nekdanjem igrišču ob cesti proti Podturnu. Treba je ta prostor razširiti na obe strani Lanthierijeve ulice.

Pri navdušenem načrtovanju pa je seveda potrebno tudi skrbno paziti, da se pri gradnji novega ne podirajo in odstranjujejo starinske in zgodovinske pomembne ostaline. Teh je še dokaj od Travnika pa tja do roba Starega trga ob zunanjem zidu palače Schönhaus in cerkvice svetega Antona.

Gorica bi tudi s svojimi urejenimi ostalinami zelo okrepila turistični dotok. Samo malo strokovnega razmisleka je treba.

—o—

SLOVENSKA KULTURNA DRUŠTVA BENEČIJE

vabijo na

DAN EMIGRANTA

v soboto, 6. januarja 1973 ob 15. uri v gledališču

»A. Ristori« v ČEDADU

Sodelujejo mešani pevski zbor »Višarski zvon« iz Kanalske doline, mešani pevski zbor »Rečan« iz Ljes in Stalno slovensko gledališče iz Trsta.

Program dopolnjujejo recitacije otrok. Pozdravne nagovore bodo imeli predstavniki Kulturnega društva »Ivan Trinko«, skupine domačih duhovnikov »Dom« in Društva beneških emigrantov.

ŽUPANSKE SKRBI IN VOŠČILA

Na zadnji seji občinskega odbora so sprejeli vrsto sklepov o novih javnih delih. Odborniki so odobrili 128 milijonov lir za športno središče v Štandrožu. Med drugim so odobrili tudi najemnino za slovenske srednje šole; dva milijona lir pa so določili za znanstvene kabinete na učiteljskihi. Za podvoz v ulici Aquileia bo morala občina doplačati še 46 milijonov lir.

Za novo leto je župan De Simone naslovil na meščane voščila z željami, da bi se tudi v novem letu srečevali v tem mestu sosedje v bratovskem duhu mirnega sožitja in koristnega sodelovanja.

TRINKOV KOLEDAR

Te dni je izšel toliko pričakovani Trinkov koledar, ki izhaja že petnajst let pod skrbnim uredništvom prof. Rada Bednarika.

V njem sta tudi letos podana življenja in svet ljudi pod Matajurjem. Vsebina je v prvi vrsti namenjena preprostemu ljudstvu na domači grudi, pa tudi izseljencem in drugim, ki se hočejo v znanstvenih člankih seznaniti s problematiko rojakov Beneške Slovenije.

Koledar je naprodaj v slovenskih knjigarnah. Stane 350 lir.

PREDAVANJE

Slovensko planinsko društvo v Gorici bo priredilo v petek, 12. januarja ob 20.30 v klubu Simon Gregorčič, Verdijev korzo 13, drugo planinsko predavanje z naslovom: Iz Jesenic v Karavanke in Julijske Alpe.

Predavanje Marijana Dolinška z Jesenic bodo spremljali glasba in diapozitive slovenskih gora in rastlinstva.

Vstop k predavanju je prost.

IZŠEL JE SVETOGORSKI KOLEDAR

Izšel je 19. zapovrstni Svetogorski koledar za leto 1973, ki je naprodaj v knjigarni Fortunat v Trstu, v Tržaški knjigarni v ulici sv. Frančiška in v Katoliški knjigarni v Gorici.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so na kakršenkoli način počastili spomin našega dragega

MARJANA MEDVEŠČKA

Zaljujoča žena Cvetka, sestra Nada in Milena ter brat Adam.

STEVERJAN

RAZPIS NATEČAJA

Ansambel »Ljube Hlede« iz Steverjana razpisuje pod pokroviteljstvom ZSKP v Gorici III. zamejski festival narodno - zabavne glasbe. Prireditelj bo v Steverjanu dne 1., 2. in 3. junija 1973. Pogoj za udeležbo predvidevajo, da se na festival lahko prijavijo slovenski narodno-zabavni ansambli iz domovine in zamejstva. Predvidenih je dalje več denarnih nagrad, tako med drugim za najboljšo melodijo, besedilo, najboljšo izvedbo itd. Prijave je treba poslati najkasneje do 15. MARCA 1973 na naslednji naslov: Ansambel LOJZE HLEDE, Trg svobode 6, 34070 STEVERJAN - S. FLORIANO (Gorizia - Gorica), Italija. Opremljene morajo biti z naslednjimi podatki:

- a) točen naslov ansambla in naziv;
- b) ime voditelja oziroma odgovornega, njegov rojstni kraj, datum rojstva ter sedanje bivališče;
- c) ime, priimek, kraj rojstva, datum ter sedanje bivališče vsakega člana posebej.

Vsak ansambel, ki se namerava udeležiti festivala, mora poslati do zgoraj navedenega datuma notno gradivo dveh skladb, s katerima bo nastopil v Steverjanu, ter besedila. Vsi ansambli so dalje dolžni sporočiti vsako spremembo naslova voditelja ali ostalih članov ansambla. Organizator se zavezuje, da bo dal na razpolago ozvočenje. Ansambli so naprošeni, naj pošljejo organizatorju svojo kratko zgodovino. Vsi nastopajoči ansambli bodo morali dopustiti morebitno snemanje radia Trst A.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V GORICI in
ZVEZA SLOVENSKE KATOLISKE PROSVETE V
GORICI v sodelovanju z Ustanovo za kulturne in

umetniške prireditve EMAC iz Gorice

GOSTOVANJE S N G IZ MARIBORA

Roger Vitrac

VIKTOR ALI OTROCI NA OBLASTI

V četrtek, 11. t.m. ob 20.30 v gledališču »G. Verdi«
v GORICI - za ABONMA RED A, B in C

Dan izseljencev v Čedadu

Kakor že več let, tako se bodo tudi letos srečali emigranti iz Beneške Slovenije na shodu v Čedadu, ki je sklican za soboto, 6. januarja ob 15. uri v gledališču A. Ristori v Čedadu.

Živahni spored prireditve ima namen družabno povezati izseljence, ki so prišli za praznike na obisk v domačijo.

Obenem pa hoče to srečanje tudi prikazati socialni in kulturni pomen in delo beneško slovenskih izseljeniških skupin, organiziranih v že številne enote ter prosvetnih društev doma in v izseljenstvu.

Na srečanju ob tem dnevu emigrantov

bodo sodelovali člani prosvetnega društva »I. Trinko«, duhovniškega društva »Dom«, pevskega društva »Višarski zvon« iz Kanalske doline, pevskega zbora »Rečan« iz Ljes. Na koncu bo nastopilo tudi Slovensko gledališče iz Trsta s šaloigro »Kadar se ženski jezik ne suče«.

Srečanje je tem bolj važno, ker bodo imeli izseljeniški predstavniki možnost, da se pogovorijo o združenju posameznih emigrantskih organizacij v skupno konfederacijo v državnem okviru.

V ta namen bo vlada sklicala posebno konferenco, ki se bo sestala v mesecu oktobru.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Rožice ziz Rezijske« so izšle

V sredo, 13. decembra je bila v Ljubljani pomenljiva slovesnost. Javnosti so predstavili knjigo primorskega rojaka dr. Milka Matičetovega z naslovom »Rožice ziz Rezijske«, za katero lahko trdimo, da se z njo prvič v knjižni obliki predstavlja v osrednjem slovenskem prostoru pesniška ustvarjalnost te odmaknjene slovenske doline, znane po svojem starodavnem narečju. Avtor je v knjigi, ki je plod dolgoletnega truda in nešteti potovanj v Rezijsko, zbral najlepše rezijske ljubezenske pesmi, objavljene v narečju in knjižni prepesnitvi. »Rožice ziz Rezijske« so skupno izdali založba Lipa iz Kopra, Institut za slovensko narodopisje SAZU iz Ljubljane in Založništvo tržaškega tiska, z vinjetami pa jo je opremil slikar Miha Maleš.

Na slovesnosti na sedežu Društva slovenskih pisateljev so govorili urednik knjige dr. Milko Matičetov, ki je predvsem pojasnil okoliščine nastanka, glasbeno vrednost pesmi pa je obravnaval dr. Valens Vodusek. Sledile so recitacije teh dragocenih ljudskih stvaritev in nastop folklorne skupine »Franca Marolt« iz Ljubljane, med katerim so člani

nice te pesmi zapele. Srečanje je zaključil govor župana občine Rezijska g. Enza Lettiga (Letiča), v katerem je izrazil hvalečnost domačinov zaradi uresničenja te pobude in izrazil željo, da bi iz Slovenije še prihajali k njim. Naj omenimo, da ni še dolgo tega, ko je v Viteški dvorani Križank v Ljubljani nastopila folklorna skupina domačinov iz Rezijske, tako da lahko trdimo, da je izid »Rožic ziz Rezijske« že drugi vidnejši prikaz avtohtone kulturne ustvarjalnosti tamkajšnjih prebivalcev v slovenski prestolnici v zadnjem obdobju.

12. ŠTEVILKA KOROŠKEGA »MLADJA«

Na tržaškem slovenskem knjižnem trgu se je pojavila nova, davnajša številka koroške revije »Mladje«, ki prinaša predvsem pripovedne in eseiistične prispevke. Na uvodnem mestu je objavljena satira Janka Messnerja, v njegovem znanem jedkem in duhovitem slogu, pod naslovom »Buteljni si odrežejo nosove«. Naperjena je seveda na tiste, ki se na Koroškem sramujejo svojega slovenstva in hodijo po Judeževih stopinjah. Pravzaprav pa jih Janko Messner, ki jih natančneje pozna, bolj točno uvršča med Butalce. Kaj več bomo spregovorili o »Mladju« v eni prihodnjih števil.

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV

ki je moralo zaradi prezidav in preureditve prostorov Slovenske prosvete prekiniti s predavanji in srečanji, začenja z novim letom spet redno sezono. V ponedeljek, 8. januarja bo ob 20. uri prvi tak večer.

Najprej bo poročal predsednik o Dragi 1972, nato bo predložil načrt za bližnje delo.

Ostali večer pa je posvečen SLOVENSKEMU IZSELJENSTVU. O naših ljudeh v Argentini bo govorila gospa Anica Kraljeva, ki se trenutno mudi doma.

Sledil bo pogovor o problemu našega izseljenstva.

BO ZMAGAL REALIZEM?

(Nadaljevanje s 1. strani)

nekaj takega, kot je bilo svoj čas določeno v Koreji, v Evropi pa v Nemčiji.

Združene države Amerike so prav gotovo že spoznale, da vietnamskega vprašanja ni mogoče rešiti z vojaškimi sredstvi. Upati je, da bodo končno pokazale toliko politične zrelosti in prisluhnile volji ljudstva, ki si sicer želi nacionalne osvoboditve, a tudi jamstev za svojo vsestransko kulturno in gospodarsko rast. Po 30 letih krvavih bojov si je vietnamsko ljudstvo to tudi zaslužilo.

Karantanska država in krščanstvo

II.

Gotovo pa je, da je ostala Karantanija v bistvu neodvisna država tudi po l. 745 in celo po zatrtju upora l. 772, kajti bavarsko vojsko je poklical v Karantanijo njen vladajoči knez, da bi mu pomagala ohraniti oblast nasproti upornikom. Podvržena je bila verjetno le frankovski nadoblasti. Da prihaja glede tega do nesporazumov, je vzrok delno v tem, da slovenski zgodovinarji pojmujejo za tisti čas slovensko ozemlje še preveč obsežno. V resnici na severu ni moglo segati več tako daleč, da bi bilo delilo bavarsko deželo od obrske Panonije, in tako so bili Bavarci in Obri bolj ali manj v neposrednem stiku nekje ob Donavi. Karantanija se je stisnila bolj med gore, odkar je bilo njeno središče na Gosposvetskem polju in ne več v Gornji Avstriji, kjer ga lahko domnevamo še za časa kralja Sama. Da je bila Karantanija avtonomna, dokazuje tudi dejstvo, da se je pozneje brez kakih političnih ozirov do Frankov zvezala z Ljudevitom »Posavskim« proti njim. To je bil v resnici slovenski knez, ker je bila današnja Slavonija tedaj tudi del slovenskega etničnega ozemlja (odtod tudi njeno ime, v nasprotju s »Hrvatsko« v hribovitih krajih med Panonijo in bizantinskimi mesti na dalmatinski obali). Zgodovinski viri pa tudi še po tistem uporu, dosledno govorijo o Karantancih in Karantaniji, čeprav je frankovski kralj za kazen odstavil karantanskega (in gotovo tudi kranjskega) kneza

ter podredil Karantanijo bolj neposredno svoji oblasti. Vendar je postala Karantanija kmalu spet ena izmed vazalnih, polavtonomnih dežel frankovske države, enakopravna Bavarski in drugim nemškimi in nenemškimi deželam v njej ter je igrala še precej časa v okviru frankovske države pomembno vlogo.

Zanimivo je, da noben vir ne poroča, da bi se bili poganski uporniki v Karantaniji skušali povezati z Obri, kakor se je povezal z njimi bavarski vojvoda Tasilo, ko se je skušal upreti Karlu Velikemu (l. 787). To dokazuje, da je moralo vladati med Karantanci in Obri hudo, tradicionalno sovražstvo, ki ga ni moglo nič premostiti, niti stiska niti skupni sovražnik.

V zvezi z letom 772, to je z letom zadušitve tretjega poganskega upora se postavlja zgodovinsko vprašanje še nekaj drugih zanimivih vprašanj. Prvo je to, ali so Slovenci res šele l. 745 prvič prišli v tesnejši stik s krščanstvom in je pomenilo to leto začetek njihovega pokristjanjevanja, ali so bili že prej med njimi kaki kristjani. Zelo verjetno je bilo že tedaj med Slovenci nekaj, če ne celo precej kristjanov, saj so bili s krščanskimi ljudstvi v stiku že vsaj 300 let (z Goti, Langobardi, Rimljani, Noričani, Franki in Bavarci itd.), bodisi da so direktno mejili nanje, bodisi preko trgovskih in vojaških zvez.

(dalje)

S TRŽAŠKEGA

BOŽIČNI KONCERT

v priredbi Zveze cerkvenih pevskih zborov bo v nedeljo, 7. januarja, ob 16. uri v cerkvi Novega sv. Antona v Trstu.

KONCERT BOŽIČNIH PESMI V ZGONIKU

V soboto, 6. januarja, bo v župni cerkvi v Zgoniku koncert božičnih pesmi, na katerem bodo nastopili naslednji pevski zbori: mešani cerkveni zbor iz Križa, moški zbor »Fantje izpod Grmade« in domači mešani pevski zbor. Začetek prireditve je ob 15. uri.

SPOROČILO SLOVENSKEGA UČITELJIŠČA

Ravnateljstvo Državnega učiteljišča A. M. Slomšek s slovenskim učnim jezikom v Trstu sporoča svojim abiturientom, da bodo tudi letos posebni dopolnilni tečaji namesto petega letnika, ki bodo trajali od 15. januarja do 15. junija 1973. Zaključni kolokvij bo od 1. do 19. septembra 1973.

ČESTITAMO

Na Stefanovo sta se na Repentabru poročila znani pevovodja prof. Humbert Mamolo in profesorica Tanja Prinčič iz Rojana. Vse najboljše na skupni življenjski poti jima želijo prijatelji in uredništvo Novega lista.

V nedeljo, 7. januarja 1973 ob 17. uri bo v Kulturnem domu v Trstu slovesna proslava dvajsetletnice smrti uglednega slovenskega skladatelja in zborovodje

FRANA VENTURINIJA

Proslavo prireja Slovenska prosvetna zveza ob sodelovanju prosvetnih društev Fran Venturini od Domja, France Prešeren iz Boljunca, Valentin Vodnik iz Doline, Slovenec iz Boršta, Slavec iz Ricmanj in Slavko Skamperle od Sv. Ivana.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

GOSTOVANJE S N G IZ MARIBORA

Roger Vitrac

VIKTOR ALI OTROCI NA OBLASTI

Prevod: Bruno Hartman

Dramaturško in jezikovno vodstvo: Bruno Hartman

Scena: Drago Turina

Kostumi: Vlasta Hegedušič

Glasba (pesmi): Albert Kramer

Režija: DINO RADOJEVIĆ

V sredo, 10. t.m. ob 15.30 - ABONMA RED G in H

v sredo, 10. t.m. ob 20.30 - ABONMA RED D - mladinski

v sredo in RED E - mladinski v četrtek

v petek, 12. t.m. ob 16. uri - ABONMA RED I in J

v petek, 12. t.m. ob 21. uri - ABONMA RED A - premierski

v soboto, 13. t.m. ob 20.30 - ABONMA RED B - prva sobota po premieri

v nedeljo, 14. t.m. ob 16. uri - ABONMA RED C - prva nedelja po premieri in RED F - okoliški

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Saša Skufca

JANKO IN METKA

otroška spevoigra v treh dejanjih

V torek, 9. januarja ob 15.30.

Sodobno kmetijstvo

Skrivnosti živih tal

V teh časih, ko se onesnaženje in zastrupljanje okolja, v katerem živimo, ne omejuje samo na zrak in vodo, ampak tudi na tla, je dobro, da se tudi kmetijski sektor nekoliko zamisli in izpraša vest, če ni morda tudi sam eden izmed anonimnih, a nič manj nevarnih zastrupljevalcev okolja. Res je, da je treba zemlji hranilne snovi, katere so rastline odvezle, obilno povrniti, vendar to še zdaleč ne pomeni, da so umetna gnojila edina sredstva, ki jih imamo na razpolago. Ni mogoče trditi, da je industrija, ki preprečuje in spodbuja kmetovalce k uporabi umetnih gnojil, največji krivec za stanje na tem področju. Dobro vemo, da se tudi visokošolski učni programi bolj malo zmenijo za tovrstne probleme in da se le redkokdaj poglobljeno govori o rodovitnosti tal. Da je humus tista snov črne barve, ki daje zemlji lastnost vpijanja in zadrževanja vlage, zračnost, sposobnost vezati hranilne snovi ter da je posredno humus tudi predpogoj za povečanje pridelkov, to še nekako vemo; toda le redki med nami se v polni meri zavedajo, da je osnova zdravega življenja v zemlji prisotnost drobnoživk - mikroorganizmov, ki se hranijo s humusom in ki preoblikujejo organske ter anorganske snovi. Brez humusa tudi ne more biti govora o bogatem zemeljskem življenju. Le z dovodom organskih snovi zemlji se ustvarjajo razmere za ugodno stanje v tleh. Nekateri so celo prepričani, da je samo zaradi pomanjkanja organskih snovi v zemlji vpliv umetnih gnojil tako škodljiv, ki bi bil sicer neznamenit ali pa ga sploh ne bi bilo, ko bi izdatno gnojili tudi z organskimi gnojili. Humus je torej osnovni predpogoj rodovitnosti tal in ni dvoma, da bi večja uporaba humusnih snovi (hlevski gnoj, kompost) v marsičem tudi ublažila posledice uporabe umetnih gnojil. V tem sestavku bi radi osvetlili neko posebno plat tega problema, zlasti bi radi seznanili bralce, da je možno pri gnojenju tal skoraj v celoti opustiti umetna gnojila. Ker je na svetu čedalje manj hlevskega gnoja, je na dlani, da je kompost tisto sredstvo, o katerem je potrebno govoriti in katerega je treba pripraviti in imeti na razpolago v zadostnih količinah.

Čudežni kompost

Znani nemški krajinski oblikovalec Alwin Seifert, ki je zaslovel predvsem po tem, da je bil pobornik in urejevalec zelenic vzdolž prvih nemških avtocest, je v enem zadnjih svojih člankov pred smrtjo, ki ga je obiskala v začetku lanskega leta, v neke vrste duhovnem testamentu za vse tiste, ki imajo opravka z naravo, opisal svoje skoraj 40 let trajajoče izkušnje s kompostom. Seifert pravi, da ni videl v kompostu toliko gnojila, kolikor ustvarjalca najbolj bogatega talnega življenja, in da ni iskati v dobri založenosti tal z gnojili, zlasti ne z umetnimi, vira odpornosti rastlin proti boleznim in zajedalcem, kolikor v bogatem biološkem življenju v zemlji. To je bilo zanj edinstveno spoznanje, ki ga je nenehno prevzemalo in porajalo občutke navdušenja vsakokrat, ko se je sprehajal med svojimi zdravimi in bohotnimi poljskimi in okrasnimi rastlinami.

Leta 1959 je star travnik okoli svoje nove hiše spremenil v stanovanjski vrt, del tega

pa v poskusni vrt. V njem je preizkušal zlasti tiste rastline, ki so znane kot največji uporabniki humusnih snovi v zemlji, to so krompir, razne zelenjadnice ter jagodičje (črni ribez). Gnojil je samo s kompostom, ki ga je pridobival iz raznih vrtnih odpadkov, katerim je dodajal kostno in krvno moko, tako da je prišlo približno 5 gr. dušika in 9 gr. fosfora na kv. m. Gnojil pa je za polovico manj, kot je navada, kljub temu so rastline rodile izredno obilno in predvsem zdrave in lepe plodove.

Seifert poroča, da je imel imenitne uspehe s črnim ribezom, pa tudi z raznim okrasnim grmovjem in parkovnimi drevesi. Tako je nekoč dobil precej klavno krmsko lipo, katera je povrh med prevozom izgubila nekaj vej. Izdatno je gnojil okoli debla, dokler se niso nastanile razne pokrovne rastline in ustvarile sklenjeno preprogo. Drevo se je popolnoma opomoglo in lepo razraslo in niti sledu ni bilo o ušeh, ki so sicer stalne spremeljevalke lip po naših vrtovih, zelenicah in cestnih nasadih. Podoben uspeh je zabeležil tudi z navadno zimsko lipo, ki je s pomočjo komposta postalo prekrasno drevo, pa čeprav ji niso povsem ustrezale ne podnebne ne talne razmere. Seifert je oblikoval nešteto vrstov in vsadil nič koliko grmovnic in dreves. Vedno je ob sadnji poskrbel, da ni manjkalo nekoliko komposta. In kljub temu, da je rastline prepustil same sebi, je pri vseh opazil, da so sicer po nekajletni počasni in neodločni rasti, postale vse izredno zdrave, lepe in bujne rastline. Zelo dobre uspehe je Seifert zabeležil na travniku, ki ga je gnojil s kompostom. Trava je bila temnozeleno barve, vanj se je vselilo kar samo od sebe mnogo metuljnice-detelje ipd. Travnik je bogato rodil in to samo z enim lahkim jesenskim gnojenjem. Seifert meni, da so tovrstni uspehi s skromnimi količinami komposta možni na vseh tleh, le peščenim je treba dodati nekoliko ilovice.

Tudi poskusi z muljem, ki ga pridobivajo iz mestnih odpadkov, so bili uspešni. Izkazalo se je, da je mulj kvalitetna vrsta komposta, ki se dobro obnese posebno pri vzgoji mladih sadik nič manj kot zrel kompost. Na žalost pa se tovrstna spoznanja premalo upoštevajo in izkoriščajo in to ravno v kmetijstvu in vrtnarstvu. Pomislimo samo na neviščnosti, ki jih posebno na krompirjevih nasadih povročajo polžki. Seifert ni nikoli

opazil, da bi polžki napadali nasade, ki so jih pognojili s kompostom.

Kako pripraviti dober kompost?

Če hočemo nekaj narediti za rodovitnost naših tal in obenem prispevati k ohranjanju zdravega okolja, potem je potrebno, da začnemo tudi sami skrbeti, da bomo imeli dovolj komposta na razpolago. To pa ni težko, saj lahko uporabimo vse zelene dele rastlin, vrtno odpadke, plevel (brez semen!) in tudi gospodinske odpadke ter celo slamo, žagovino, trdnije odpadke kot npr. veje itd. Vsi tarnajo, kako težko je dobiti dober, uležen hlevski gnoj, toda redkokdaj pomislijo, koliko koristnih nadomestkov bi zanj dobili. Kompost ga v vsem nadomešča, tudi kar zadeva ceno. Torej najprej poiščimo na vrtu primeren prostor in to v senčnem in odročnem delu vrta, ki ni na očeh. Vse prej omenjene odpadke odlagamo v poseben prostor, ki smo ga pripravili bodisi iz desk ali opeke (ca. 2x2 m za potrebe hišnega vrta, sicer mnogo več) z nepropustnim dnom iz cementa ali ilovice. Material zlagamo v 30 do 40 cm. debelih plasteh, med katere natrosimo žganega apna (če uporabljamo slamo, žagovino in druge trdnije snovi tudi ca. 6 kg sečnine ali drugih dušičnih gnojil (s katere snovi) z namenom da bolje zori. Višina kompostnega kupa naj ne presega 1,2 m, tako zrak lažje pronica tudi v najnižje plasti in pospešuje preperjevanje. Kompost potrebuje senco, v nasprotnem primeru naj ga buče ali kumare prepredejo in s svojim listjem varujejo pred izsušitvijo. Večkrat letno, 2-3 krat, ga je treba premetati, vendar nikoli ko je temperatura pod ničlo, da mraz ne uniči drobnoživk. Za uporabo je kompost zrel navadno po dveh letih. To je sicer odvisno od materiala, iz katerega nastaja (s prej omenjenimi dodatki sečnine in drugih N-gnojil skrbimo, da zori dovolj hitro).

Kompost kot nosilec humusa je blagodejen za vsako zemljo, lahko in težko. Ker pa se humus v tleh izrablja zaradi delovanja drobnoživk kar še pospešuje zračenje in obdelovanje, ga moramo vsako leto znova dodajati.

Vladimir Vremec

—o—

TRIJE NAGRADNI NATEČAJI ZA ŽIVINO-REJCE

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Trstu razpisuje sledeče nagradne natečaje, ki zadevajo živinorejo; Nagradni natečaj za izboljšanje hlevov teh norejo.

Nagradni natečaj za izboljšanje hlevov ter hlevske opreme, senikov in prostorov za shranjevanje mleka. Nagradni sklad znaša 4.000.000 lir.

Nagradni natečaj za izboljšanje oziroma gradnjo obratnih kurnikov. Nagradni sklad znaša 2 milijona lir.

Nagradni natečaj za izboljšanje ozidoma gradnjo obratnih svinjakov. Nagradni sklad znaša 1 milijon lir.

Natečajev se lahko udeležijo živinorejci tržaške pokrajine. Prošnje na navadnem papirju je treba nasloviti na Kmetijsko nadzorništvo do vključno 15. januarja 1973. Rok za izvedbo del traja do 30. maja 1973. Skupno z obvestilom o končanih delih je treba predložiti podroben merski obračun o izvedenih delih. Nagrade, ki bodo dodeljena po pregledu del po posebni komisiji, ne bodo mogle presežati 50 odst. dopustnih izdatkov za material in delovno silo.

Za nadaljnja pojasnila se kmetje lahko obrnejo na krajevno Kmetijsko nadzorništvo, ulica Ghega št. 6.

MARIJA SLAMA

počiva v Gospodu

Zalujoči otroci Natalija, Giorgio, Marija in Lidija z družinami, preljubi vnuki Mirjam, Mavra, Ana, Boris, Sandi, David in Igor, sestra in brata.

Trst, 29. decembra 1972.

14

Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

B
E
L
I
S
I
N

27. »Jaz ne lagati,« je ugovarjal Beli sin. »Jaz nič govoriti, Molčati.« Stric ga je postrani pogledal. »Si nas hotel preizkusiti, a?« Ni se več krotil, nenadoma je izbruhnil: »Držal si gobec in se delal, da nas ne razumeš! Tudi to je indijanski trik. Zato pa so sloparski Konestogi dobili kazen, ki jim je šla! Delali so se naše prijatelje, da bi nas ob prvi priložnosti poklali!« Beli sin mu je segel v besedo: »Vi biti štirideset mož. Vi imeti konje, puške. Vi streljati v usta in drobiti glave. Vi ubiti žene, otroke. Rezati roke in skalpirati.« Stric Wil se ni potrudil, da bi to zanikal, Zato

pa je svaka pomenljivo in hudobno pogledal: »Tako ti povem, Harry, za vsak primer pazi nanj. Če bo takole huskal proti sorodnikom in sosedom, se mu lahko kaj pripeti, razumeš...« In Belemu sinu je rekel: »A ti, fant, si zapomni, grdo jo boš skupil, če se bo sem prikazal kak tvoj Indijanec! Razumeš? Sporoči svojim poganom, da moja puška zadene, kamor pomerim!« Ob misli, da bi se kateri od njegovih domačih utegnil izpostaviti stričevi puški, je dečka popadel strah. Obsul je belega strica s sikajočimi očitki, ki jih je Del komaj še zmogel dovolj hitro prevajati. »Ti ubiti vse. O, jaz vedeti, kdo ti...«

28. »Kaj blebečeš, kdo jaz?« se je namrgodil stric. Beli sin je zajel sapo in začel pripovedovati: »Neki beli mož nekoč živeti pri Indijancih. Vzeti Indijanko za ženo. Imeti tri otroke, vse deklice. Potem bledoličnik hotel nazaj k svojim ljudem. Ubiti svojo skvò in tri deklice. Vzeti njihove skalpe s seboj v Filadelfijo. Samo zaradi odkupnine to narediti. Ta bledoličnik se pisati David Owens. Mogoče ti njegov sorodnik.« Z medvedjo naglico je stric planil pokonci in primazal nečaku klobuto. Deček je omahnil. »Ne, nisem njegov sorodnik!« je njovel stric Wilse. »Vendar si želim, da bi bil! Storil je samo svojo dolžnost, ki jo ima

belec do svoje dežele in do svojega ljudstva, razumeš! Spoznal je, da mora sodrgo iztrebiti, in tako mislim tudi jaz.« Samo z največjim naporom se je Beli sin spet vzravnal in otrpnil v užajenem ponosu. Prisegel si je, da tega dne ne bo več odprl ust. Poleg stisnjenih ust je še žarel belkasti odtis stričeve dlani. Vanj, ki se je pregrešil nad dečkom, pa se je zapičil plameneč pogled indijanskega sovraštva. Zvečer je Beli sin vrgel s sebe bledolična oblačila in nihče ga ni več mogel prepričati, naj jih obleče. Naslednje jutro je spet hodil v indijanski noši.